

سازمان حفاظت محیط زیست
طرح حفاظت از تالاب های ایران
اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی

گزارش دومین نشت مشورتی
تدوین برنامه مدیریت جامع حوضه آبریز
تالاب سولدوز
مرداد ۹۵

- ۱- مقدمه
- ۲- برنامه ریزی برای برگزاری دومین نشست مشورتی تدوین برنامه مدیریت زیست بومی مجموعه تالاب سولدوز
- ۳- برنامه روز اول نشست
 - ۱-۳- خیر مقدم گویی رئیس اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی
 - ۲-۳- خیر مقدم بخشدار
 - ۳-۳- شروع فعالیت های مشورتی در قالب گروههای کاری برای بررسی و تحلیل مشکلات این مجموعه تالابی
 - ۱-۳-۳- گروه کاری اول
 - ۲-۳-۳- گروه کاری دوم
 - ۳-۳-۳- گروه کاری سوم
 - ۴-۳-۳- بررسی مشکلات و مسائل مدیریتی توسط اعضای کار گروه موقت استانی
 - ۱-۴-۳-۳- اعضای منتخب کار گروه موقت استانی برنامه مدیریت زیست بومی تالاب سولدوز
- ۴- برنامه روز دوم نشست
 - ۱-۴- گروه کاری اول
 - ۲-۴- گروه کاری دوم
 - ۳-۴- گروه کاری دوم
- ۵- کارگروه موقت استانی
- ۶- جمع بندی مطالب و تعیین گام های آتی تدوین برنامه

فرایند تدوین برنامه مدیریت یکپارچه حوضه آبریز تالاب سولدوز از اواخر سال ۹۴ با هدف استقرار رویکرد مدیریت زیست بومی در این مجموعه در دستور کار اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی قرار گرفته که با همکاری دفتر طرح حفاظت از تالاب های ایران به مرحله اجرا خواهد رسید. به همین منظور پس از انجام مقدمات لازم برای شناسایی ذینفعان این مجموعه تالابی و با عنایت به مشارکتی بودن تمامی فرایند این برنامه مدیریتی، اولین نشست مشورتی تمامی دست اندرکاران به منظور آغاز این فرایند در ۱۸ اسفند ماه سال ۹۴ در نقده برگزار شد. پس از این نشست، گزارش فرایند کار، تدوین و پس از ویرایش نهایی، برای تمامی ذینفعان ارسال و نقطه نظرات تکمیلی ایشان دریافت و در گزارش لحاظ شد (جدول ۱). پس از این مرحله مقدمات برگزاری دومین نشست مشورتی برنامه ریزی و این نشست در ۱۲ و ۱۹ مرداد ماه در نقده با حضور نمایندگان تمامی ذینفعان حاضر در اولین نشست در محل سالن سد حسنلوی نقده برگزار شد.

۲- برنامه ریزی برای برگزاری دومین نشست مشورتی تدوین برنامه مدیریت زیست بومی تالاب سولدوز :

بر اساس پیگیری های بعمل آمده و برای ادامه فرایند اجرایی تدوین برنامه مدیریت زیست بومی تالاب سولدوز دومین نشست مشورتی فرایند تدوین این برنامه مدیریت در ۱۲ و ۱۹ مرداد ماه سال ۱۳۹۵ با حضور کارشناسان دستگاه های ذینفع، نمایندگان جوامع محلی، مسئولان بخش نقده و روستاهای اطراف، مدیر و کارشناسان دفتر طرح حفاظت از تالاب های ایران و کارشناسان محیط زیست استان بر اساس برنامه زمان بندی که در ذیل ارائه شده است در شهر نقده برگزار شد.

جدول ۱- برنامه روز اول نشست :

توضیحات	زمان	شرح برنامه
	۱۰/۴۵ - ۸/۳۰	تشکیل گروه های کاری: - تدوین اهداف راهبردی برنامه مدیریت با توجه به مشکلات موجود - تبیین اهداف کوتاه مدت و بلند مدت بر اساس تحلیل مشکلات - تعیین اقدامات اولویت دار - مشخص نمودن نهادهای مسئول
	۱۱/۱۵ - ۱۰/۴۵	استراحت و پذیرایی
	۱۳/۱۵ - ۱۱/۱۵	ادامه فعالیت گروه های کاری
	۱۴/۱۵ - ۱۳/۱۵	ناهار و نماز
	۱۶/۱۵ - ۱۴/۱۵	ادامه فعالیت گروهی و ارائه مطالب توسط گروه های کاری
توسط طرح حفاظت از تالاب ها و دف زیستگاه ها	۱۶/۴۵ - ۱۶/۱۵	جمع بندی مباحث و تعیین گامهای آتی با همکاری ذینفعان جهت تدوین برنامه مدیریتی
	۱۷ - ۱۶/۴۵	پذیرایی

3-1- خیر مقدم گویی رئیس اداره محیط طبیعی اداره کل حفاظت محیط زیست آذربایجان غربی

این کارگاه مشورتی بر اساس برنامه زمان بندی ارایه شده با خیر مقدم گویی جناب آقای حمید رعناقد رئیس اداره محیط طبیعی اداره کل خدمت تمامی نمایندگان ذینفعان تالاب سولدوز به طور رسمی آغاز شد. ایشان در سخنان خود اظهار داشتند با برگزاری چنین نشست های مشورتی می توان مسائل و تهدیدات مربوط به تالاب ها را بطور کامل مورد بررسی قرار داده و راهکارهای درست و منطقی برای حفاظت و بهره برداری خردمندانه از تالاب ها را عنوان و اجرایی نمود. ایشان افزودند اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی برنامه های جامعی برای اهداف کوتاه مدت و بلندمدت حفاظت از تالاب ها در دستور کار خود دارد و برگزاری این چنین نشست هایی باعث سهولت کار در روند اجرای این برنامه ها خواهد شد. همچنین ایشان عنوان نمودند رویکردهای غیرکارشناسی و غیراصولی نسبت به مقوله توسعه از طرف سازمان حفاظت محیط زیست مورد نقد بوده و می توان از طریق اصلاح این رویکردها به بهترین نحو فرایند توسعه را در کشور پیاده سازی نموده و سازمان محیط زیست همواره بدنبال بهره برداری خردمندانه از محیط زیست می باشد و اجرای این فرایندها می تواند هم به نفع مردم و هم محیط زیست باشد. چرا که توسعه نیافتگی و فقر، دشمن حفاظت از محیط زیست و حفظ پایداری آن خواهد بود. در ادامه به برخی از مصادیق موجود در این زمینه مانند عدم توجه به ارزش اقتصادی اکوسیستم ها، عدم توجه به راندمان تولید در بخش کشاورزی به ازای هر واحد آب و پایین بودن بهره وری در این بخش، عدم تعادل میزان دام و مرتع و فرسایش خاک و ... اشاره نمودند. ایشان تشکر ویژه ای از جناب آقای فرامرزی و بخشدار محترم نقده به جهت آگیری تالاب حسنلو داشتند در خاتمه ایشان ضمن خیرمقدم گویی از طرف مدیرکل محترم حفاظت محیط زیست استان، از تمامی نمایندگان نهادهای مختلف و ذینفعان این مجموعه تالابی که در فرایند تدوین این برنامه مدیریتی با اداره کل حفاظت محیط زیست استان همکاری می نمایند، کمال تقدیر و تشکر را ابراز نمودند.

در ادامه جناب آقای فرامرزی بخشدار محترم نقده ضمن خیر مقدم و تشکر از حضار محترم و تشکر از شرکت کننده در جلسه خواستار حمایت از چنین طرح هایی برای تالاب های دیگر استان نیز شدند .

سپس خانم سمیه خوش آمد کارشناس اداره کل حفاظت محیط زیست در قالب پاور پوینت مطالبی را در ارتباط با اقدامات انجام شده از ابتدای فرایند تدوین برنامه تا زمان برگزاری دومین نشست مشورتی از جمله شناسایی و تحلیل ذینفعان، استقرار دبیرخانه استانی برنامه مدیریت زیست بومی در محل اداره کل حفاظت محیط زیست استان، هماهنگی های لازم برای برگزاری اولین نشست، مکاتبات و مذاکرات صورت گرفته با نمایندگان ذینفعان، تدوین گزارش و دریافت نظرات تمامی ذینفعان و ... برای مدعوین ارایه نمودند.

در ادامه جناب آقای مهندس احمدی از اقدامات لازم برای کارگاه دوم تدوین برنامه مدیریت تالاب سولدوز را برای حاضرین تشریح کردند و خاطر نشان شدند که کارگاه دوم بسیار با اهمیت می باشد و برای حاضرین از خدمات و کارکردهای تالاب از جمله تفرج و گردشگری ، تعدیل خرد اقلیم ، تنوع زیستی ، ورزشهای فرهنگی و اجتماعی تالاب و نیز تامین شغل برای شرکت کنندگان در جلسه صحبت کردند .
و در ادامه اضافه کردند که در کشور ما تالابها متولیان متفاوتی دارند از جمله

۱- جامعه محلی (بهره برداری)

۲- آب منطقه ای (تامین آب)

۳- محیط زیست (حفاظت)

۴- ...

و سپس در مورد اینکه ذاتاً "کشور ایران دارای اقلیم گرم و خشک می باشد و حجم آب بسیار کم است که در این صورترقابیت بین کاربری ها برای کسب سهم بیشتر از منابع آب پدید آمده است.

در کشور در برنامه ریزی های کلان تالاب ها جزء یوزر سهم آب در نظر نمی گیرند که این جزء مشکلات اساسی برای تالابها می باشد.

و در آخر خانم ائنی عسری کارشناس طرح حفاظت از تالابهای ایران ترسیم درخت مشکلات را در قالب پاور پوینت توضیح دادند به این صورت که تحلیل درخت مشکلات در به تصویر کشیدن ارتباطات بین مجموعه اثرات و علل بوسیله گنجاندن آنها در سلسله مراتبی از فاکتورهای مرتبط به ما کمک می کند . و نیز چگونه می توان یک درخت مشکلات ترسیم نمود را به این صورت توضیح دادند :

- با همفکری با ذینفعان مشکلات یا موضوعاتی که باید به عنوان اولویت در نظر گرفته شود هر کدام در کارتهای جداگانه نوشته شود.
- مشکل اصلی و آغازین را از میان آنها جدا نموده و روی صفحه قرار دهید.
- علل (سبب) مستقیم مشکل اصلی را پیدا نموده و زیر مشکل اصلی (آغازین) قرار دهید .
- اگر بیشتر از یک علت هم باعث مشکل باشد در یک ردیف در زیر مشکل اصلی بگذارید .
- علل و ریشههای مشکلات اولیه را یافته و به ترتیب در زیر هر کدام قرار دهید .
- اثرات مستقیم مشکل اصلی را پیدا کنید و بالای مشکل آغازین قرار دهید .

- بررسی کنید آیا اثرات مستقیم به صورت مستقیم ناشی از مشکل اصلی باشند و به سمت بالا همین روند را ادامه دهید .
- مشکلات را با پیکانهای علل- اثرات از پایین به بالا به هم متصل نمایید.
- نکته مهم در ترسیم درخت مشکلات این است که حتماً "علل اصلی مستقیم هر مشکل مخصوصاً" مشکل کانونی (اصلی) زیر هر یک نوشته شود نه علل غیر مستقیم
- و در آخر نیز این کار را در دو مثال جداگانه توضیح دادند .

۲-۳- شروع فعالیت های مشورتی در قالب پلنری برای بررسی و تحلیل مشکلات این مجموعه تالابی

پس از مرور فرایند کار تدوین برنامه مدیریت و به منظور ادامه فرایند تدوین برنامه در دومین نشست، حاضرین در نشست از دستگاه های ذینفع خود را معرفی نموده و سپس جناب آقای احمدی مشکلات و تهدیدات بدست آمده در حوضه تالاب سولدوز که در نشست اول توسط ذینفعان فهرست شده بود، در این جلسه با مشارکت و مشورت حاضرین برای ادامه فرایند تدوین برنامه به چهار دسته اصلی مشکلات بخش آب و خاک، مشکلات بخش محیط زیست، مشکلات بخش آموزش و فرهنگ سازی و مشکلات مدیریتی با کمک حاضرین در جلسه دسته بندی نمودند که نتایج کار در جدول شماره ۲ ارائه شده است. شایان ذکر است در طی فعالیت گروهی مشکلات و تهدیداتی که در مرحله اول نشست لحاظ نشده بود، مورد بررسی قرار گرفت و در لیست مشکلات موجود در هر بخش منظور شده است .

جدول ۲- تهدیدات و مشکلات دسته بندی شده تالاب سولدوز

عدم مدیریت در بخش کشاورزی	کیفیت و کمیت آب	۱
تخلیه تلفات مرغی و مرغداربها در کانالهای منتهی به تالاب		
برداشت بی رویه از آب کانال		
نبود حق آبه زیست محیطی مشخصی برای تالاب		
کاهش ورودیهای آب به تالاب		
تأثیر مستقیم در خشکسالی دریاچه ارومیه و متاثر شدن منطقه از ریزگردهای نمکی		
آلوده شدن تالاب در اثر عواملی مانند: -فاضلاب شهری و روستایی -سموم کشاورزی -گردشگران - صنعت	اطلاع رسانی و آگاهی سازی	۲
نقش کم صدا و سیما در اطلاع رسانی تالابها		
پایین بودن سطح آگاهی جوامع از کارکرد تالابها		
وضعیت اقتصادی اهالی منطقه	معیشت و مسائل اقتصادی	

مدیریت تالابها و لزوم مشارکت دادن سازمانهای مردم نهاد در مدیریت تالابها	مدیریت کاربری اراضی	۳
تصرف زمینهای اطراف تالاب توسط کشاورزان		
تغییر کاربری زمینهای اطراف تالاب		
مدیریت در بخش کشاورزی		
ضعف در مدیریت به علت کمبود امکانات		
شکار بی رویه در جوار تالاب		
چرای بی رویه که باعث : ۱- برداشته شدن تخم پرندگان توسط چوپان		
۲- شکسته شدن تخم ها در اثر احشام		
۳- بر هم زدن امنیت منطقه		
سیاست اجرای مانور نظامی در حاشیه تالاب		
باعث باقی ماندن مواد منفجره در تالاب		
آتش زدن نیزارهای تالاب		

در ادامه حاضرین در جلسه به سه گروه کاری تقسیم شده و هر گروه یک دسته از مشکلات و تهدیدات را با استفاده از تکنیک ترسیم درخت مشکلات مورد بررسی قرار دادند.

۳-۱-۲- گروه کاری اول:

در روز اول نشست، این گروه کاری مشکلات کیفیت و کمیت آب تالاب را مورد بررسی قرار داده و به منظور ترسیم درخت مشکلات در این بخش، اولویت بندی علل اصلی مشکلات و شناخت آثار آن در بخش آب با مشارکت و مشورت اعضای گروه بطور کامل تجزیه و تحلیل شد.

جدول ۳- جدول اسامی افراد تشکیل دهنده گروه کاری اول

گروه بررسی مشکلات بخش آب			
حمید رعنا قد	محیط زیست	محمد رضا جلیل پور	انجمن همیاران دشت سبز سلدوز
محرم ملازاده	انجمن همیاران دشت سبز سلدوز	مرتضی فرامرزی	بخشدار
احمد منتظمی	همیار دشت سبز	سعید عباس زاده	همیار دشت سبز
فرامرز سفری	محیط زیست نقده	نصرت شیرزاد	همیار دشت سبز
ناصر قره پاپاق	جهاد کشاورزی نقده	آذر پار	همیار دشت سبز
مولود زاده	دهیار درگه سنگی	عسگری	همیار دشت سبز
نصیبه رحیمی	محیط زیست نقده	با شوکی	همیار دشت سبز

افراد حاضر در این گروه پس از مشخص شدن مشکلات موجود در بخش منابع آب پس از بحث و تبادل نظر اقدام به تحلیل این مشکلات با استفاده از تکنیک ترسیم درخت مشکلات نمودند. به این ترتیب که مشکلات موجود به دو دسته مشکلات موجود در **کمیت آب تالاب ها** و مسائل مربوط به **کیفیت آب تالاب ها** تقسیم بندی شده و این مسائل در یک رابطه علت و معلولی با یکدیگر بعنوان ریشه های مشکلات موجود در بخش منابع آب و خاک قرار گرفته و اولویت هر یک از مشکلات و نقش آن در ایجاد مشکلات دیگر مشخص شد. سپس برخی از آثار ناشی از مشکلات موجود در این بخش بعنوان نتایج ناشی از مشکلات بخش منابع آب مورد بررسی قرار گرفت که در نهایت پس از بحث و تبادل نظر فراوان بین اعضای گروه و ذینفعان مسئول بروز این مشکلات در بخش های مختلف، مسائل موجود در این بخش بر اساس فلوچارت زیر تهیه و توسط نماینده این گروه برای حاضرین ارائه شد.

پیشروی آب شور و شور شدن آب تالاب

خشک شدن تالاب

افت سطح آب زیر زمینی

تأثیر منفی در اقتصاد بومی

تولید ریز گرد ها

تهدید کشاورزی پایدار منطقه

کمیت آب

کیفیت آب

تخلیه تلفات مرغم، مرغارها

باقم، ماندن، مواد منفجره در تالاب

باین، بودن، رانتمان آبیاری نوبن

عدم اطمینان از جمعیت آبیاریان

حفر جاه غیر مجاز

برداشت غیر اصولی، از آب و خاک و نیز ارتالاب

تلفات آب در مسیر

کشاورزی غیر اصولی،

رانتمان، باین، کشاورزی و تغییر الگوی کشت

تغییر کاری بری اراضی، اطراف تالاب

تصرف زمینهای اطراف تالاب توسط کشاورزان

ناکافی، بودن، نیروی انسانی،

آلوده شدن در اثر ورود فاضلاب شهری روستایی

ورود فلزات سنگین و مواد سربی به داخل تالاب

اجرای مانور نظامی در حاشیه تالاب

انتقال بیماریهای مشترک بین انسان و حیوان

عدم مدیریت در بهره برداری آبیاریان

برداشت بی، رویه از آب کانال

نبود حق آبه زیست محیطی مشخص برای تالاب

فعالیت های صنعتی، کشاورزی گردشگری

عدم تعیین حریم بستر

عدم انتقال بهینه آب از مجاری مختلف به تالاب

عدم مدیریت در بخش کشاورزی

ضعف مدیریت به علت کمبود اعتبارات

استعمال بی، رویه و غیر مجاز آب

شکل ۱- فلوجارت گروه کاری اول

مشکلات موجود در بخش فرهنگ سازی و آموزش همواره بعنوان یکی از چالش های اساسی در پیشروی اقدامات پیشگیرانه و اصلاحی مورد نظر بوده است که می تواند بصورت بالقوه و بالفعل اثرات ناشی از آن در هر بخش لطمات جبران ناپذیر و جدی به منابع طبیعی و کارکردهای اکوسیستمی وارد نماید. اعضای این گروه کاری مسائل و مشکلات موجود در بخش آموزش و فرهنگ سازی در جوامع انسانی تاثیرگذار و تاثیرپذیر در این مجموعه تالابی را با استفاده از همان تکنیک ترسیم درخت مشکلات مورد تحلیل و بررسی قرار دادند.

جدول ۴- اسامی افراد تشکیل دهنده گروه کاری دوم :

گروه کاری مشکلات آموزشی و فرهنگی			
ولی میرزایی	دهیار حسنلو	مصطفی باز افکن	دهیار روستای گل
یونس جهان گرد	اداره میراث فرهنگی	سمیه خوش آمد	محیط زیست
علی حسن زاده	همیار دشت سبز	سید جمال قدیری	شورای بخش محمد یار
علیرضا ملازاده	بخشداری محمد یار	زبیر قیطران	دهیار گرده قیط
اسماعیل آهنگری	کارشناس دفتر طرح تالاب	عیوض صالحی	همیار دشت سبز

اعضای گروه ریشه مشکلات موجود در این بخش را به دو دسته کلی ضعف در اطلاع رسانی و آگاهی سازی و معیشت و مسائل اقتصادی و اجتماعی تقسیم نموده و سپس مشکلات موجود در این بخش را بر اساس علل و عوامل ایجاد آن ها به ترتیب اولویت مورد بحث و بررسی قرار دادند که در نهایت فلوچارت زیر در این بخش بدست آمد که توسط جناب آقای یزدانی نماینده این گروه برای حاضرین در جلسه ارائه شد.

شکل ۲ - فلوچارت درخت مشکلات در بخش ضعف در آگاهی رسانی

برداشت بی رویه از آب چاه ها

عدم دست یابی به مدیریت پایدار تالاب

به خطر افتادن تنوع زیستی

پایین بودن مشارکت مردمی در حفظ تالاب

تخریب زیستگاه

خارج شدن تالاب از کارکرد های زیستی خود

کاهش اهمیت و امنیت تالاب در بین جوامع

به خطر افتادن تالاب بعنوان یک تفرجگاه

افزایش نیروی بزه شکار و صید برای تامین معاش

افزایش چرای دام در اراضی تالاب

ضعف در اطلاع رسانی و آگاهی سازی

معیشت و مسائل اقتصادی و اجتماعی

نقش کم صدا و سیما در معرفی تالاب

پایین بودن سواد زیست محیطی

پایین بودن سطح آگاهی جوامع از تالاب

عدم ارتباط مناسب مابین ذی نفعان و مدیریت

نبود برنامه مدیریت جامع تالاب

نبود کانال اختصاصی در شهرستان

نقش کم رنگ سمن ها در برنامه ریزی

عدم برگزاری همایش و نمایشگاه مرتبط

در دسترس نبودن کتابخانه

نبود زیر ساخت های گردشگری

وابستگی بیش از حد اقتصادی نشینان به کشاورزی

مدیریت تالاب و لزوم مشارکت دادن سازمانهای مردم نهاد

نبود وب سایت رسمی مختص تالاب

نبود مراکز آموزشی برای ذینفعان

نبود کلاسهای آموزشی توسط مراجع

عدم آشنایی و شناخت مردم با سمن ها

کمبود نیروی تحصیل کرده در این زمینه

مطالعه کم در زمینه محیط زیست و تالاب

نداشتن ساختمان مناسب و تجهیزات در محل

این گروه کاری تهدیدات و مسائل مربوط به محیط زیست و تنوع زیستی در این اکوسیستم های تالاب را مورد بحث و بررسی قرار داده و مانند سایر گروه ها با استفاده از تکنیک ترسیم درخت مشکلات مبادرت به تجزیه و تحلیل مشکلات موجود در این بخش پرداختند. با توجه به اهمیت این موضوع و فلسفه اصلی شکل گیری فرایند تدوین این برنامه مدیریتی که حفظ کارکردها و بهره برداری خردمندانه از این زیستگاه های حساس می باشد، افراد گروه در اولویت بندی و برقرار ارتباط علت و معلولی در بین مشکلات موجود در این بخش با دقت عمل بیشتری نقطه نظرات کارشناسی خود را ارائه داده و پس از تبادل نظرات در نهایت درخت مشکلات مسائل محیط زیستی بر اساس شکل شماره ۳ ترسیم و توضیحات لازم توسط نماینده این گروه کاری برای حاضرین ارائه شد

جدول ۵- اسامی افراد تشکیل دهنده گروه کاری سوم

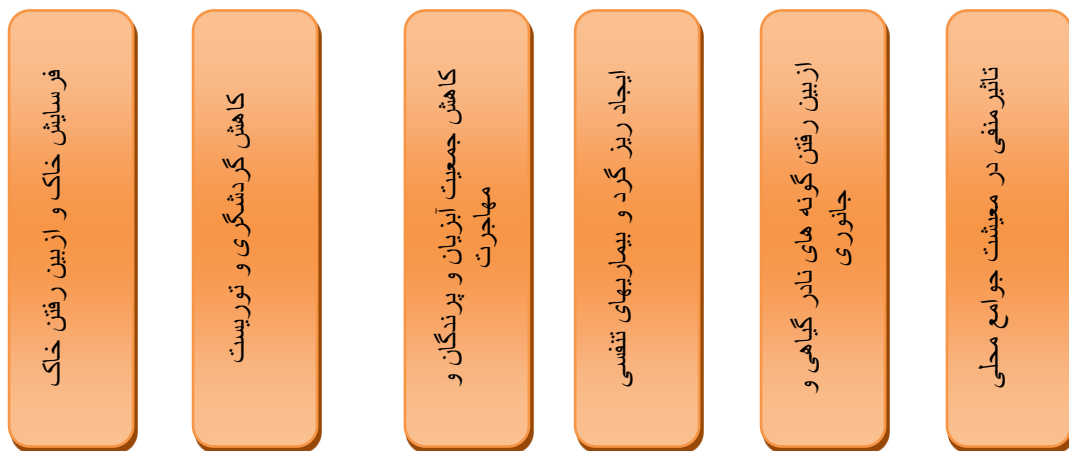
گروه کاری مشکلات محیط زیست			
محمد علی فاطمی	شورای شهر محمد یار	قربانعلی حسین زاده	
جانعلی پرسم	همیار دشت سبز	بخشعلی بیرامی	شورای شهرکت المهدی
شهرام زینالی نژاد	همیار دشت سبز	حبیب رضوی	همیار دشت سبز
نادر ندیم	شبکه آب بران سولدوز	امید بنایی	کارشناس محیط زیست
جواد خاکزاد	دهیار اسلام آباد	نوید امانی	همیار دشت سبز
مرتضی محرابی	شرکت آب بران سولدوز		

نکته قابل ذکر این که پس از توضیح نماینده هر گروه در ارتباط با فعالیت گروهی انجام شده، پرسش و پاسخی بین اعضای سایر گروه ها و نماینده هر گروه در خصوص نحوه نتیجه گیری، اولویت بندی مشکلات و فرایند ترسیم درخت مشکلات در هر بخش صورت گرفته، که دلایل توجیه کننده توسط نمایندگان گروه ها برای حاضرین توضیح داده شد.

شکل ۳- فلوجارت درخت مشکلات در بخش مسائل محیط زیست و تنوع زیستی

شکل ۳- فلوجارت گروه کاری سوم

مسائل و مشکلات زیست محیطی

از بین رفتن تنوع گیاهی و جانوری

اجرای مانور نظامی در حاشیه تالاب

شکار بی رویه در جوار تالاب

تغییر کاربری و بحث بهره برداری

جدول ۶- برنامه زمان بندی روز دوم نشست (۹۵/۰۵/۱۹)

شرح برنامه	زمان	توضیحات
تشکیل گروه های کاری: - تدوین اهداف راهبردی برنامه مدیریت با توجه به مشکلات موجود - تبیین اهداف کوتاه مدت و بلند مدت بر اساس تحلیل مشکلات - تعیین اقدامات اولویت دار - مشخص نمودن نهادهای مسئول	۸/۳۰ - ۱۰/۴۵	
استراحت و پذیرایی	۱۰/۴۵ - ۱۱/۱۵	
ادامه فعالیت گروه های کاری	۱۱/۱۵ - ۱۳/۱۵	
ناهار و نماز	۱۳/۱۵ - ۱۴/۱۵	
ادامه فعالیت گروهی و ارایه مطالب توسط گروه های کاری	۱۴/۱۵ - ۱۶/۱۵	
جمع بندی مباحث و تعیین گامهای آتی با همکاری ذینفعان جهت تدوین برنامه مدیریتی	۱۶/۴۵ - ۱۶/۱۵	توسط طرح حفاظت از تالاب ها و دف زیستگاه ها
پذیرایی	۱۶/۴۵ - ۱۷	

۴- برنامه روز دوم نشست :

روز دوم نشست با سخنرانی آقای مهندس رعنقد رئیس اداره کل حفاظت محیط زیست شروع شد. ایشان ضمن عرض خیر مقدم و تشکر از حاضرین مروری بر جلسه هفته گذشته داشتند و از زحمات همکاران تشکر کردند و ادامه جلسه را خواستار شدند.

در ادامه آقای احمدی ضمن معرفی اعضاء شرکت کننده به ارائه ی راهکار و دستور العمل جلسه پرداختند و در این بین آقای رعنقد پیشنهاد دادند که خروجی این گام ابتدا در فرمانداری تصویب و سپس به دفتر مدیریتی استان برای تصویب برسد.

پس از مشخص شدن اهداف جلسه امروز توسط آقای احمدی به این ترتیب که اولویت اهداف با تعیین و تدوین برنامه مدیریت برای تالاب سولدوز می باشد و اقداماتی که باید در این زمینه برای رسیدن به هدف در بازه زمانی مشخص بنحوی تعیین شوند که در راستای رسیدن به این هدف مهم و تسریع آن انجام شود و نیز حتماً پس از دسته بندی مشکلات و ارائه راهکارهای عملی برای هر یک از مشکلات، در قالب کتاب برای برنامه جداول اهداف کاربردی تعیین خواهد شد.

در ادامه خانم عثنی عسری از همکاران محترم دفتر طرح حفاظت از تالاب ها در قالب پاورپوینت خصوصیات هدف را برای حاضرین شرح دادند به این صورت که :

هدف حتماً باید SMART باشد و کلمه ی SMART به این معنی می باشد :

S = مشخص

M = قابل اندازه گیری

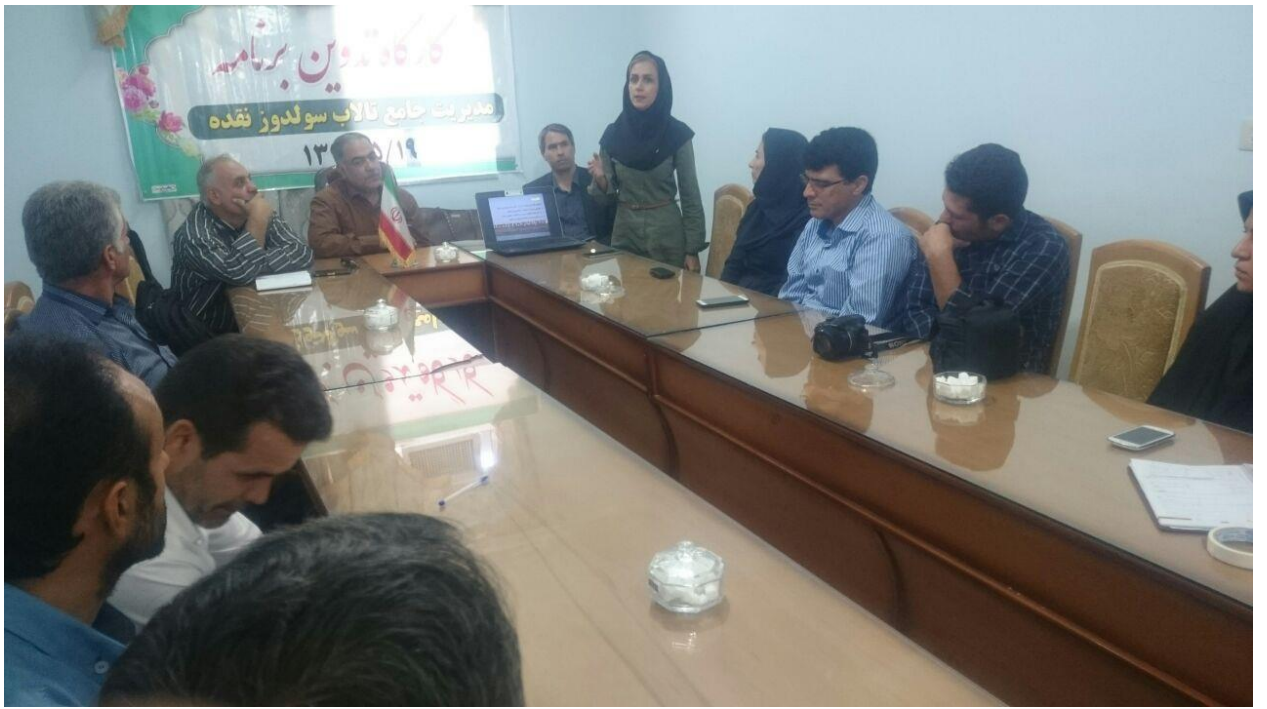
A = دست یافتنی

R = مرتبط

T = در چهار چوب زمانی

سپس افراد حاضر به گروه های کاری دسته بندی شده و بر اساس مشکلات موجود در سه بخش منابع آب و خاک، فرهنگ سازی و آموزش و محیط زیست، اعضای گروه ها به تعیین اهداف راهبردی، اهداف بلندمدت و کوتاه مدت، تبیین اقدامات اولویت دار و شناسایی و مشخص نمودن نهادهای مسئول برای اجرا و رسیدگی به اقدامات مشخص شده در هر بخش از مشکلات موجود در حوضه تاثیرگذار و تاثیرپذیر این مجموعه تالابی پرداختند.

قبل از شروع کار گروه های جناب آقای مهندس احمدی در ارتباط با فعالیت کارگاهی روز دوم بر اساس الگوهای موجود و بر اساس برنامه های مدیریتی که برای سایر تالاب های کشور مانند دریاچه ارمیه، پریشان و شادگان به انجام رسیده است، توضیحاتی را ارایه نموده و گروه های کاری بر اساس این موارد و با راهنمایی تسهیلگران گروه ها کار گروهی روز دوم را آغاز نمودند.

۱-۴- گروه کاری اول :

در این گروه کاری اعضا پس از انجام فعالیت کارگاهی روز گذشته در بخش مشکلات منابع آب و خاک بر اساس فرمت تعیین شده برای برنامه های مدیریتی انجام شده در سنوات گذشته برای سایر تالاب های کشور و با ارایه توضیحات جناب آقای احمدی بعنوان تسهیلگر این گروه، در ابتدا یک هدف راهبردی اصلی را برای حل مشکلات این بخش مشخص نموده و پس از آن و بر اساس کارگروهی روز اول برای مشکلات موجود در این بخش که به سه دسته مسائل موثر در کیفیت آب تالاب ها و کمیت آب تالاب ها و تغییر کاربری اراضی تفکیک شده بود، اهداف بلندمدت ۱۰ ساله و کوتاه مدت ۳ ساله را تعیین نموده و پس از بررسی هر کدام از مشکلات موجود در این بخش، برای هر یک از اهداف اقدامات اولویت دار و در نهایت نهادهای مسئول و همکار برای اجرای این اقدامات پس از بحث و تبادل نظر فراوان بین اعضای گروه تعیین شد که نتایج کار در جدول شماره ۹ ارایه شده است. نکته قابل توجه اینکه پیشنهاد اعضای گروههای دیگر در مورد کاهش در کیفیت و کمیت آب تالاب به عدم امنیت غذایی در تالاب و کشاورزی غیر اصولی و تداوم خشک سالی اشاره کردند و براینها تاکید داشتند .

(جدول ۷) هدف راهبردی ۱ - کیفیت و کمیت آب

اهداف و موضوعات اصلی		اقدامات اولویت دار	● نهاد مسئول										نهاد همکار *								
کمیت آب	کیفیت آب		تغییر کاربری اراضی	اداره کل حفاظت محیط زیست	شرکت آب منطقه ای	استانداردی	فرمانداری شهرستان نقده	بخشداری نقده	سازمان جهاد کشاورزی	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	سازمان صنعت، معدن و تجارت	آموزش و پرورش شهرستان نقده	صدا و سیما	جوامع محلی	اداره کل شبلات	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی	نیروهای نظامی			
		بلند مدت: تامین ۱۰۰٪ نیاز زیست محیطی تالاب		کوتاه مدت: کاهش ۵۰٪ از برداشت های غیر مجاز آب و افزایش آب و افزایش آب ورودی به تالاب و جلوگیری از حفر چاه غیر مجاز	بلند مدت: حذف ۱۰۰٪ آلاینده ها در تالاب کوتاه مدت: کاهش ۳۰٪ سموم کشاورزی و آلاینده ها از طریق آموزش و افزایش آگاهی کشاورزان و جوامع محلی	●	*			*		*							*		
*	●													*							
*	●														*						
*	●													●	*						
*	●																				
*	●																				
*	●																				
*	●																				
*	●																				
هدف بلند مدت: حفظ و ممانعت ۱۰۰٪ از تخریب و تغییر کاربری اراضی تالابها	هدف کوتاه مدت: حفظ و ممانعت ۳۰٪ از تخریب و و تغییر کاربری اراضی تالاب	هدف بلند مدت: حفظ و ممانعت ۱۰۰٪ از تخریب و تغییر کاربری اراضی تالابها هدف کوتاه مدت: حفظ و ممانعت ۳۰٪ از تخریب و و تغییر کاربری اراضی تالاب		●							●										
			*	●																	
			●																		
			*																		
			●																		
			*																		
			*											*							
			●	*											*						

۴-۲- گروه کاری دوم:

در این گروه کاری نیز بر اساس فعالیت کاری روز اول در بخش مشکلات آموزشی و فرهنگی، بر اساس فرمت تعیین شده برای برنامه های مدیریتی انجام شده در سنوات گذشته برای سایر تالاب های کشور و با ارایه توضیحات سرکار خانم پرهیزکار بعنوان تسهیلگر این گروه، در ابتدا یک هدف راهبردی اصلی با عنوان مدیریت گرد شگری و پایدارسازی معیشت جوامع محلی پیرامون تالاب برای حل مشکلات این بخش مشخص شده و پس از آن و بر اساس کارگروهی روز اول برای مشکلات موجود، در سه موضوع اصلی تامین پایداری معیشت مردم و توسعه فعالیت های طبیعت گردی و افزایش آگاهی های جوامع محلی و نهاد های دولتی در رسانه و سایر کانالها با اهداف بلند مدت ۱۰ ساله و کوتاه مدت ۳ ساله تعیین شد. سپس اعضای گروه پس از بحث و تبادل نظر، برای هر یک از این اهداف اقدامات اولویت دار را مشخص نموده و نهادهای مسئول و همکار برای اجرایی شدن این اقدامات را تعیین نمودند.

(جدول ۸) اهداف راهبردی ۲- مدیریت گردشگری و پایدار سازی جوامع محلی پیرا مون تالاب

اهداف و موضوعات اصلی														اقدامات اولویت دار	نهاد مسئول *	نهاد همکار ●
اداره هواشناسی	اداره کل شیلات	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع طبیعی	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	سازمان صنعت، معدن و تجارت	آموزش و پرورش شهرستان نقده	صدا و سیما	جوامع محلی	اداره کل شیلات	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع طبیعی	اداره کل شیلات	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع طبیعی	اداره کل شیلات	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع طبیعی			
بلند مدت: تامین و پایداری معیشت جوامع محلی با تاکید بر اکوتوریسم به نحوی که کارکردهای اکولوژیک تالاب حفظ شود														۱- مطالعه و تعیین معیشت های پایدار منطقه		
کوتاه مدت: استقرار برنامه معیشت پایدار به منظور اجرا در محدوده تالاب														۲- آموزش مردم محلی در راستای استقرار معیشت های سبز و پایدار	*	*
کوتاه مدت: استقرار برنامه معیشت پایدار														۳- ایجاد جاذبه های جانبی سازگار با طبیعت گردی در راستای جذب و حفظ بوم گرد		*
بلند مدت: تبدیل تالاب به مرکز طبیعت گردی														۴- شناسایی پتانسیل های صنایع دستی و سایر معیشت های مرتبط و برنامه ریزی برای توسعه آنها		*
کوتاه مدت: استقرار طرح بوم گردی منطقه (تالاب)														۵- تهیه بروشور برای آگاهی سازی	*	*
بلند مدت: توسعه فعالیتهای طبیعت گردی														۱- تربیت راهنمایان طبیعت گردی و بوم گردی		*
کوتاه مدت: استقرار طرح بوم گردی منطقه (تالاب)														۲- راه اندازی تور های طبیعت گردی و ارائه خدمات رفاهی		*
بلند مدت: افزایش مشارکتهای سازمانهای مردمی و دولتی و جوامع محلی در حفظ و حراست از تالاب														۳- توسعه زیر ساختهای مناسب با بوم گردی منطقه		*
کوتاه مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۴- مارکتینگ جهت جذب بوم گرد (از طریق رسانه ها و نشریات...)		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۵- مطالعه واحداث اسکله های تفریحی و برجهای پرند نگر		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های عمومی در تالاب														۶- احداث تاسیسات رفاهی متناسب با طبیعت (سرویس های بهداشتی، آلاچیق)		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های عمومی در تالاب														۱- ایجاد پایگاه اختصاصی در جهت مدیریت اطلاعات تالاب		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۲- ایجاد یک واحد مجزا در سازمانهای دولتی جهت حفظ فعالیتهای آگاهی سازی و اطلاع رسانی		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۳- ایجاد مرکز آموزشی برای تربیت نیروی انسانی		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۴- تشکیل یک کمیته مرکزی جهت برقراری تعادل بین بخشی		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۵- برگزاری نشستها و همایشهای محلی و منطقه ای و ملی و بین المللی		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۶- افزایش راههای دسترسی مردم به اطلاعات از طریق ایجاد وب سایت و وبلاگ		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۷- برگزاری دوره های آموزشی برای توانمند سازی سازمانهای مردم نهاد		*
بلند مدت: افزایش آگاهی های مردم ساکن در حاشیه تالاب سلدوز به تبع آن نهادهای دولتی در مورد ارزشها و کارکردهای تالاب														۸- ساخت و تهیه کلیپ و مستند و فیلم آموزشی ارتباط با تالاب		*

4-3- گروه کاری سوم:

در این گروه کاری نیز همانند سایر گروه های کاری و بر اساس فعالیت کاری روز اول مشکلات بخش محیط زیست و تنوع زیستی را مورد بررسی قرار داده و با ارایه توضیحات خانم ائنی عشری بعنوان تسهیلگر در این گروه، ابتدا یک هدف راهبردی اصلی برای حل مشکلات این بخش با عنوان ارتقای وضعیت اکولوژیک و تنوع زیستی تالاب ها با مشارکت جوامع محلی مشخص شده و پس از آن و بر اساس کارگروهی روز اول برای مشکلات این بخش، در سه موضوع اصلی ارتقا و حفظ تعادل اکولوژیکی تالاب ها، ارزش گذاری اقتصادی منابع تالاب، تعیین مرز اکولوژیک و حریم کیفی تالاب ها ، اهداف بلند مدت ۲۵ ساله و کوتاه مدت ۵ ساله تعیین شد. سپس اعضای گروه پس از بحث و تبادل نظر، برای هر یک از این اهداف اقدامات اولویت دار را مشخص نموده و نهادهای مسئول و همکار برای اجرایی شدن این اقدامات را تعیین نمودند(جدول ۱۱).

۵- ارایه نتایج فعالیت گروه های کاری:

پس از انجام کارهای گروهی، نمایندگان هر یک از گروه ها، مباحث مطرح شده در گروه های کاری خود را توضیح داده و در هر یک از موضوعات لحاظ شده در کار گروه خود موارد لازم را بیان نموده و به مسائل مورد سوال در ارتباط با کار گروه خود برای افراد حاضر در کارگاه توضیحات لازم و دلایل توجیهی آن را ارایه نمودند.

۶- جمع بندی مطالب و تعیین گام های آتی تدوین برنامه

پس از ارایه نکات فوق در بخش های مختلف مشکلات موجود در این منطقه تالابی، در بخش پایانی این نشست جناب آقای احمدی به مرور فعالیت های این نشست دو روزه پرداخته و موارد مطرح شده را جمع بندی نموده و ضمن تشکر از تمامی اعضای حاضر در این نشست و عوامل اجرایی آن، هم برنامه ها و اقدامات آتی فرایند تدوین این برنامه مدیریتی را به شرح ذیل عنوان نمودند:

۱- نهادینه شدن روش تدوین و اجرای این برنامه ی مدیریتی برای سایر مناطق تحت مدیریت سازمان و مستندسازی تمام روند تدوین برنامه بعنوان یکی از مزایای این سبک برنامه مدیریتی.

۲- تشکیل یک کارگروه موقت استانی از ذینفعان اصلی این مجموعه تالابی برای ارتقای کیفیت راهبری و انجام مراحل مختلف کار، رفع نواقص فنی موجود در فرایندهای متفاوت تدوین برنامه (تدوین گزارش و رفع نواقص مباحث فنی در نشست ها، انجام هماهنگی های بین بخشی و ...) و همچنین حفظ جنبه مشارکتی این فرایند مشورتی تا پایان کار.

۳- لزوم توجه به چشم انداز، هدف نهایی، راهبردها و اقدامات اولویت دار در تمام مراحل تدوین و اجرای برنامه مدیریتی.

۴- تدوین و نهایی شدن گزارش دومین نشست این برنامه مدیریت تا پایان شهریور ماه سال جاری.

۵- لزوم ارایه بسته های آموزشی برای افزایش آگاهی های عمومی در بین اقشار مختلف جامعه در ارتباط با اهمیت و اهداف برنامه و استقرار مدیریت زیست بومی در منطقه.

در ادامه خانم پرهیزکار علاوه بر تشکر از زحمات شرکت کنندگان به تشکیل دبیر خانه ای مبنی بر اجرای روند کاری جلسات را در شهرستان نقده خواستار شدند که آقای رعنا قد اظهار داشتند که اداره محیط زیست نقده خود مسئولیت این کار را بر عهده خواهد گرفت .

در خاتمه این نشست دو روزه جناب آقای حمید رعنا قد رئیس اداره محیط طبیعی اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی ضمن تشکر از حضور تمامی ذینفعان و دست اندر کاران این مجموعه تالابی و تمامی همکاری که در برگزاری این نشست تلاش نمودند، برگزاری این نشست را یک گام جلوتر در فرایند تدوین برنامه مدیریت زیست بومی مجموعه تالاب سلدوز دانسته و اظهار امید واری برای آینده درخشان تالاب داشتند .

این نشست دو روزه در ساعت ۱۷ روز ۱۹ مرداد ماه سال جاری پایان یافت .

جدول ۱۰) لیست اسامی افراد شرکت کننده در دومین نشست مشورتی تدوین برنامه مدیریت زیست بومی جلسه اول

ردیف	نام و نام خانوادگی	
۱	مرتضی فرامرز	فرماندار شهرستان نقده
۲	حمید رعناقد	اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجانغربی
۳	ادریس وهابی	انجمن حفاظت از تالاب درگه سنگی
۴	مصطفی باز افکن	دهیار روستای گل
۵	اروجعلی سلیمان زاده	تشکل آبیران سلدوز
۶	عیوض صالحی	دهیار یادگارلو
۷	اکبر عباس نژاد حضرتی	تشکل آبیران سلدوز
۸	مرتضی مهربانی	تشکل آبیران یادگار سلدوز
۹	کریم موسی زاده	شبکه بهداشت و درمان نقده
۱۰	یونس جهانگرد	میراث فرهنگی
۱۱	ایوب محبی	نماینده شهرداری نقده
۱۲	محررم فاطمی	شورای شهر محمدیار
۱۳	نادر ندیم	تشکل آبیران یادگار سلدوز
۱۴	قربان رضا قلی زاده	صدا و سیما
۱۵	ناصر قره پاپاق	مدیرجهاد کشاورزی نقده
۱۶	عزیز زارع	معاون منابع طبیعی نقده
۱۷	نقی سلمان آبست	نماینده نیروی انتظامی - پاسگاه حسنلو
۱۸	حسن علیپور	اداره جهاد کشاورزی مهاباد
۱۹	داود عسگری نیلانلو	دهیار عظیم خانلو
۲۰	جواد خاکزاد	دهیار اسلام آباد
۲۱	سید جمال مدبری	شورای بخش محمد یار گل
۲۲	بخشعلی بیرامی	شورای شهرک المهدی
۲۳	حبیب رضوی	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲۴	نصرت شیرزاد	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲۵	محمدرضا جلیل پور	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲۶	علیرضا ملازاده	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲۷	محررم ملازاده	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲۸	علی حسن زاده	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲۹	عمران ملازاده	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۳۰	سمیه خوش آمد	اداره کل حفاظت محیط زیست آذربایجانغربی
۳۱	مهری اثنی عشری	دفتر طرح تالاب
۳۲	نصیبه رحیمی	اداره حفاظت محیط زیست نقده
۳۳	زبیر قیطان	دهیار کرده قیطان
۳۴	ولی میرزایی	دهیار حسنلو

(جدول ۱۱) لیست اسامی افراد شرکت کننده در دومین نشست مشورتی تدوین برنامه مدیریت زیست بومی جلسه دوم

ردیف	نام و نام خانوادگی	
۱	محمد رضا جلیل پور	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲	مولود مولود زاده	دهیار درگه سنگ
۳	زبیر قیطران	دهیار گرده قیط
۴	محمد عرفاطه	شورای شهر محمدیار
۵	قربان حسن زاده	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۶	علی حسن زاده	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۷	ولی میرزایی	دهیار حسنلو
۸	جواد خاکزاد	دهیار اسلام آباد
۹	قربانعلی جلیل زاده	دهیار شیخ احمد
۱۰	مصطفی بازافکن	دهیار گل
۱۱	اسماعیل آهنگری	دفتر طرح حفاظت از تالاب های ایران
۱۲	حمید رعنقاند	اداره کل حفاظت محیط زیست آذربایجانغربی
۱۳	محرم ملازاده	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۱۴	مهری اثنا عشری	طرح حفاظت از تالابهای ایران
۱۵	ریحانه پرهیزگار	سازمان حفاظت محیط زیست
۱۶	یونس جهانگرد	اداره میراث فرهنگی
۱۷	نصیبه رحیمی	اداره حفاظت محیط زیست نقده
۱۸	سمیه خوش آمد	اداره کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجانغربی
۱۹	حبیب رضوی	انجمن همیاران محیط زیست دشت سبز سولدوز
۲۰	جعفر حسین فام	نماینده فرمانداری
۲۱	علی عبداللهی	اداره محیط زیست نقده
۲۲	ناصر قره پاپاق	مدیر جهاد کشاورزی نقده
۲۳	عزیزی زارع	معاون منابع طبیعی نقده

